

VƏHHABİ FİTNƏSİ

<"xml encoding="UTF-8?">

VƏHHABİ FİTNƏSİ MÜƏLLİF: ƏLİ ƏSĞƏRRİZVANI

GİRİŞ

Tarix boyu M həmməd (s) və onun pak Əhli-beytinə (ə) mənsub mədəniyyətin yayılma prosesi, bir ox qərəzkarlıq və düşüncəsizliyə məruz qalmışdır. Bu ədəbsizlik, Vəhhabilik və Sələfilik təfəkkərində bariz şəkildə özünü göstərir. Bu ideologiya, bütün dünya müsəlmanlarını dindən xaric edərək, yalnız özlərini müsəlman sanır. Bu təfəkkər tərzinin nümayəndələri bir qrup bədxah şəxslər, yüksək insani dəyərləri özündə əks etdirən bir dini, kobud və iyrənc şəkildə tanıtdırmaqla, dünya müsəlmanlarını və digər dinləri problemlə zəşlədirmişlər. İslam peyğəmbərinin (s) övladları ilə muxalifətə qalxan İbn Teymiyyə, bu tərz-i-təfəkkər banisi sayılır. Onun görüşləri yeddinci yzillikdən on neçə yzilliyə (h.q.) qədər unudulmuş və İslam məzhəblərinin ziyalı təbəqəsinin etirazına səbəb olsa da, bir əsrə yaxındır ki, bu təmayl ideya yenidən İslam cəmiyyətində baş qaldırmış və məyyən şəxslər tərəfindən mzakirə obyektinə çevrilərək özünə geniş auditoriya tapmışdır. Burada təmayl fikir cərəyanlarını tanıtdırmaqla, İslami birliyin nə ilə ölməsini aqlamaqda İslam mütəfəkkirləri məsuliyyət daşıyır. Şübhəsiz, ətrafında toplaşacağımız bu meyar, Mhəmmədə (s) mənsub xalis İslam dinidir. Əziz İslam peyğəmbərinin (s) Əhli-beytinə (ə) sevgi və itaət əsasında qurulmuş bu meyarın kobud rəftar, yersiz fiziki təsir, əxlaq normalarından kənar sözlər, terrorizm, bombardman kimi mənfi xüsusiyyətlərlə he bir əlaqəsi yoxdur. Elmi yığıncaqlarda sağlam bir ortamda münazirələr disputlara girərək həqiqi və xalis təfəkkər tərzini göstərmək üçün, bu irkin və siyasi təmayl hərəkətinə ehtiyac duyulmur. Əgər söylədikləri doğrudursa bilik, düşüncə və məntiq meydanı onların yolunu gözləyir. İran İslam respublikasında İmam Xomeyninin başılığında böyük İslam inqilabı zəfər aldıqdan və bu inqilab, ali dini lider Ayətullah Xamenei tərəfindən idarə edildikdən sonra, Sihyonist rejiminin və dünya hegemonlarının, İslamın orijinal ideologiyasına yönəlmiş hücumları yeni məstəviyə kədi. Sonra müqəddəs Cəmkəran məscidinin vəqf əmlaka qəyyumluq vəzifəsinin məsulu Ayətullah Vafiyə, hörmətli müəllif ustad Əli Əsğər Rizvani cənablarına, eləcə də Əhli-beytinə (ə) maarifinin rəvac tapmasında bizə kömək edən bütün əzizlərimizə dərin təşəkkürümüzü bildiririk. Ümid edirik ki, kitab oxucularımız tərəfindən layiqincə qarşılanacaq və Allahın razılığını əldə edəcəkdir. Müqəddəs Cəmkəran məscidinin nəşriyyat məsulu Hseyin Əhmədi

Məsəlmanların əksəriyyəti ilə ziddiyyətə girən məzhəblərdən biri də Vəhhabilik adı ilə tanınmış firqədir. Bu məzhəb öz təsisatısı M həmməd ibn Əbdül-Vəhhaba mənsubdur. O, tövhid və sələfilik pərdəsi altında Ali-Səudun himayəsi ilə, İbn Teymiyyənin fikirlərini yayan şəxs kimi tanınmışdır. Vəhhabilik hicri qəməri tarixi ilə XII əsrdə (XVIII əsrin ortaları m.t.) meydana gəlmişdir. Hər şeydən öncə vəhhabiliyin banisi və onun yayılması haqda qısa şəkildə ilkin məlumat verməyi faydalı hesab edirik.

M HƏMMƏD İBN ƏBDÜL-VƏHHAB

M həmməd ibn Əbdül-Vəhhab hicri qəməri tarixi ilə 1111-ci ildə (1691 m.t.) anadan olmuş və 1206-cı ildə (1786 m.t) vəfat etmişdir. Hənəbəli məzhəbinin dini elm ocaqlarına daxil olaraq Üyəynə şəhərinin savadlı şəxslərindən bir ox fənnləri əxz etdi. O, təhsilini təkmilləşdirmək məqsədi ilə Mədinə şəhərinə getməli oldu. Daha sonra İbn Əbdül-Vəhhabın İslam ölkələrinə səfəri başladı. Dörd il Bəsrədə, beş il Bağdadda qaldıqdan sonra İrana gələrək Krdstan əyalətində bir il, Həmədanda isə iki il müddətində məskən saldı. O, fəlsəfə və təsəvvüf (sufilik, irfan) elmlərini İranın İsfahan və Qum şəhərlərində öyrəndikdən sonra Hicaza qayıtdı. Səkkiz ay evdə ibadətlə məşğul olduqdan sonra öz təbliğatına başladı. Atası ilə birlikdə Həymilə şəhərinə köçərək atasının vəfatına kimi o şəhərdə qalmalı oldu. Deyilənlərə görə, oxları kimi atası da onun yanlış fikirlərinə qarşı ıxaraq, oğluna öz etirazını bildirmişdi. M həmməd bin Əbdül-Vəhhabın əksər müsəlmanların əleyhinə olan və əslində İbn Teymiyyənin baxışlarını özündə cəmləndirən, xurafatla dolu azgün fikirləri xalqda o dərəcədə hiddət doğurur ki, hətta onu öldürmək qərarına gəlirlər. Lakin o, Üyəynə şəhərinə qamaqla ölmədən yaxa qurtarır. O zaman Osman ibn Məmmər həmin şəhərə rəhbərlik edirdi. Osman, Şeyx Məhəmmədə Ərəbistan yarımadasında öz təlimini yaymaqda kömək edəcəyini söz verir. Üyəynənin əmiri bacısı Cövhərəni M həmməd ibn Əbdül-Vəhhabla evləndirməsi də bu qarşılıqlı müqavilənin möhkəmlənməsi istiqamətində idi. Ancaq bu əhdi-peyman və izdivac davam etmədi. Məhəmməd əmirin onun qarşısında sui-qəsd həyata keçirməyi zənn edərək, qorxudan yalanı Məsləmənin yaşadığı Dəriyyə şəhərinə qadı. Üyəynədə qaldığı ilk andan şəhər əmirliyinin himayəsi ilə öz yanlış inancları və fikirlərini yaymağa başladı. Onun Zeyd bin Xəttabın qəbrini dağıtması xalq arasında kəskin narazılığa və qalmaqala səbəb oldu. Dəriyyədə isə şəhərin əmiri M həmməd ibn Səudla görüşdü. İki tərəfli sazişə əsasən, M həmməd ibn Səud ona kömək etməli, o isə əvəzində iqtidarı müdafiə etməli idi. M həmməd ibn Səud da ibn Əbdül-Vəhhabla bu qarşılıqlı ittifaqın daha da möhkəmlənməsi üçün qızlarından birini ona əvəz verdi. O, ilk öncə Üyəynə şəhərinin hakimini kafir və müşrik adlandıraraq, onun öldürülməsinə hökm verdi. Üyəynəyə hücum etməkdə Ali-Səuda təkan verən də məhz o oldu. Bu yırş saysız-hesabsız insanın ölümünə, evlərin qarət və viran edilməsinə və hətta namuslarına

belə təcavz olunmasına səbəb oldu. Beləliklə, vəhhabilər tövhid şarı, bidət və şirkə mbarizə pərdəsi altında öz hərəkətini bəşlədi. Məhəmməd ibn Əbdül-Vəhhab müsəlmanların əziz İslam peyğəmbərinə (s) tapınmasını (təvəssül etməsini), ilahi şəxslərin məzarları zərində gənbəz və məqbərə ucaltmasını, qəbirləri ziyarət etmək məqsədi ilə səfər etməsini, Allah dostlarından şəfaət diləmələrini və bu kimi digər məsələləri rədd etməsini əldə əsas tutaraq, onun pu və batil əqidəsi ilə uyğun gələn dirləri görə bən İslam əhlini kafirlikdə ittiham edirdi. Üyəynə şəhərini işğal etdikdən sonra, digər ərazilərə qoşun əkərək, tövhid şarı, bidət və şirk və onun cəlvələrinin inkar edilməsi bəhanəsi ilə Nəcd və ətrafyanı müsəlman ölkələrinə, o cmlədən: Yəmən, Hicaz, Suriya ətrafı və İraqa soxuldular. İnsanlara zərrə qədər rəhm qılmayan bu azğınlar onların əqidəsini qəbul etməyənləri yerlə yeksan edir və mallarını qarət edirdilər. Vəhhabilərin bu ifrat fikirləri və kobud rəftarı mstəmləkəiləri sevindirən, müsəlmanlar arasında isə fikir ayrılığı, hərcmərclik və iğtişaştörədici başlıca amilə evrildi. Belə ki, lord Korzon, vəhhabi düşüncəsinin təsnifləndirərək deyir: Bu, xalqa bəxş edilmiş ən ali və dəyərlı dindir. Hazırda Məhəmməd ibn Əbdül-Vəhhabın dnyadan getməsinə baxmayaraq, bir ox şərqşnas və mstəmləkəilər daima onun baxışlarını mdfiə edirlər. Hətta yəhudi şərqşnası Cill d T shir onu Hicazın peyğəmbəri adlandırır q, xalqı onun fikirlərini dəstəkləməyə ağırır.

KƏRBƏLADA ŞİƏLƏRİN AMANSIZCASINA QƏTLƏ YETİRİLMƏSİ

Doğrudan da vəhhabilər mqqəddəs ziyarət ocaqlarında törətdikləri cinayət aktları ilə tarixin səhifəsini zlmətə qərq edərək, alınlarına şəərəfsizliklərini əks etdirən həmişəlik damğa vurdular.

Bu məzhəbin nmayəndəsi olan Səlahəddin Muxtar yazır: Səud 1216-cı (h.q) ildə Nəcd, Cənubda yaşayan tayfalar, Hicaz və digər bölgələrin əhalisindən ibarət böyk qoşunla İraqa tərəf hərəkət edərək ziqədə ayında Kərbəlaya yetişdi. Onlar Kərbəlanı mhasirəyə aldıqdan sonra şəhərə basqın edərək, qala və divarları darmadağın etdilər. Kə və bazarda olan dinc əhalinin əksəriyyəti qətlə yetirildi. Şəhəri talan etdikdən sonra gnortaya yaxın qarət olunmuş mal-dövlətlə oranı tərk etdilər. Qənimət olunmuş malları Səudun öz mənimsədi. Yerdə qalanını isə hər piyadaya bir hissə və svariyə iki hissə dşmək şərtilə qoşunun arasında bölşdrd. Vəhhabi tarixilərindən sayılan Şeyx Osman Nəcd yazır: Vəhhabilər gözlənilmədən Kərbəlaya soxuldular.

Əhalinin böyk əksəriyyətini kədə, bazarda və öz evlərində qətlə yetirdilər. (Onlar hətta Peyğəmbərin (s) nəvəsinə belə ehtiram etməyib) Hseynin (ə) məzarını dağıdaraq, hərəmə (məqbərəyə) aid bən qiymətli əşyaları mənimsədilər. Şəhərdə olan mal-dövlət, qiymətli daş-qaş, silah, geyim, xala, qızıl və nəfis Quran kitablarını oğurladılar. İyirmi min gnahsız insanın həyatına son qoyduqdan sonra, gnortaya yaxın şəhəri tərk etdilər. Bəzi tarixilərin yazdıqlarına görə vəhhabilər bir gecədə iyirmi min nəfəri qətlə yetirdilər. Mirzə Əbi Talib İsfəhani öz səfərnəməsində yazır: Londondan qayıdıb Kərbəla və Nəcəf şəhərlərindən keçərkən iyirmi beş

min nəfər vəhhabinin Kərbəlaya həcum əkdüyünə şahidi oldum. Onlar, Məşrikləri öldürən və kafirlərin başlarını kəsin şarlarını səsləndirərək, beş min nəfərdən ox insanın ölünə səbəb oldular. Yaralıların isə sayı-hesabı yox idi. İmam Həseynin (ə) məqəddəs məzarının ətrafı öl cəsədləri ilə dolu idi. Başsız bədənərdən qan su yerinə axırdı. Mən bu hadisədən on bir ay sonra Kərbəlaya getmişdim. Xalq tövhid cərlərlərinin törətdikləri vəhşilikləri xatırlayaraq ağlayırdılar. Bu rəkağrıdıçı hadisəni eşidən hər bir kəsin bədəninin tkləri qalxır və vcudu lərzəyə gəlirdi. Vəhhabilər Kərbəla əhalisini ktləvi şəkildə rəhimsizcəsinə qırğına verərək, İmam Həseynin (ə) məqəddəs hələminə (məqbərəsinə) son dərəcə hörmətsizlikdən sonra həmin ordu ilə Nəcəf şəhəri istiqamətində hərəkət etdilər. Lakin Nəcəf camaatı onların Kərbəlanı qarət etməsi və törətdikləri cinayətkarlıqdan xəbər tutduğı n əvvəlcədən mdafiyəyə hazır idilər. Hətta qadınlar vəhhabilərin qarət, qətl və n mus t c v z kimi qeyri-insani davranışlarının qurbanı olmamaqları n öz kişilərini onlarla mbarizəyə təhrik edirdilər. 1215-ci (h. q) ildə Həzrət Əlinin (ə) məqəddəs məqbərəsinə dağıtmaq məqsədi ilə Nəcəf şəhərinə yollanmış bir qrup vəhhabi isə yolda bədəvi ərəblər qarşı-qarşıya gələrək nəticədə məğlubiyyətə uğradılar. Vəhhabilərin on il rzind bir neə dəfə Kərbəla və Nəcəf şəhərlərinə kəskin həcumları olmuşdur.

HİCAZDA TAİF ƏHALİSİNİN KÜTLƏVİ QIRĞINI

Bəlkə də ilk baxışda bəziləri belə düşünən ki, vəhhabilər yalnız şiələrin yaşadığı ərazilərə həcum etmiş və təkcə bu məzhəbin nmayəndələrinin yaşadığı şəhərləri apıb talamışlar. Lakin onların Hicazda və Şamdakı kobud davranışına nəzər saldıqda aydın olur ki, hətta sənədlərin yerləşdiyi məntəqələr belə, onların vəhşicəsinə törətdikləri cinayətlərdən kənarda qalmamışlar. Cəmil Sidqi Zəhəbi vəhhabilərin Taif şəhərinə həcumu barəsində yazır: 1217-ci (h. q.) ildə Taif camaatının ktləvi qırğını vəhhabilərin törətdikləri ən irkin işlərdəndir. Böyk və kiiyə hörmət etməyən bu qansızlar səmərkörpəni ana döşündəcə öz qanına bulaşdırdılar. Quran oxumaqla məşğul olanları və məsciddə namaz qılmaqda olan şəxsləri belə qətlə yetirdilər. Quran, Səhih-Buxari, Səhih-Məslim və digər hədis və fəqh kitablarını kə və bazarlarda yığılaraq altına tər q aradan apardılar. Vəhhabilər Taif şəhərində oxsaylı insan ölüm ilə nəticələnən vəhşilikdən sonra Məkkə alimlərinə nvanladıkları məktubda onları öz ayinlərinə dəvət etdilər. Alimlər məktubu cavablandırmaq məqsədi ilə Kəbəyə toplaşdılar. Elə bu an vəhhabilərin zlmənə məruz qalmış Taif əhalisindən bir qrupu Məscidil-Hərama daxil olaraq, onların başına gətirdiklərini məclis əhlinə aıqladılar. Bunu eşidən iştirakılar dəhşətə gəldilər. Sanki bir anlığa orada qiyamət səhnəsi quruldu. Sonda isə Məkkədən və digər İslam ölkələrindən Həcc ziyarətinə gələn sənə-əhlinin dörd əsas mfti və alimləri vəhhabilərin kafir olmasına dair qərar ıxardaraq, onlarla mbarizəyə qalxmağı Məkkə əmirliyinə zəruri hesab etdilər. Onlar həminin əlavə etdilər ki, bu cihadda (vəhhabilərlə mbarizədə) iştirak etmək hər bir müsəlmana vacibdir. Bu yolda ölənlər isə şəhid

.hesab olunur